

OPOMBE

1. Mestni arhiv ljubljanski, fasc. 53, št. 54/1837. — 2. Avgust Mandel: Die Staatsbahn von Wien bis Triest 1856, str. 211. — 3. Illyrisches Blatt 1840, št. 25 in 26. — 4. Slov. Narod št. 63, 1895; MAL; dopis št. 1315 od 9. 3. 1895 trg. min. — 5. Mestni arhiv ljubljanski, fasc. XV/11, akt 21702, 1895. — 6. Slovenski Narod št. 164/1895 in vir pod zap. št. 5. — 7. Dopis dež. odbora št. 7677 dne 12. okt. 1895. — 8. Odlok trg. min. 56543 od 1. 10. 1895. — 9. Zapisnik v konv. mestnega arhiva XV/11 brez označbe. — 10. Mest. arh. lj., fasc. XV/11, št. 800 P juž. želez. — 11. M. A. Lj., fasc. XV/11, izveček iz por. J. Lenarčiča in iz

referata dun. gradb. podj. G. Ernesta. — 12. M. A. Lj., fasc. XV/11, dopis 586 dež. odb. — 13. Poročilo dež. odb. v obravnavanju sej dež. odb. od 25. 12. do 6. 3. 1896/1897; dopis dež. odb. dne 25. II. 1896, št. 1748. — 14. M. A. Lj., fasc. XV/11; vabilo in seznam. — 15. Kakor pod tek. št. 13. — 16. Ibidem. — 17. Drž. zak. odredba 137, kos LIX/97. — 18. Pravila lok. žel. odb. iz leta 1897, str. 1—7. — 19. Slov. narod, št. 43, in Novice, teč. LVI list 9 od 4. VI. 1898. — 20. Novice, list XIX od 13. V. 1898, str. 188. — 21. Slov. Nar. št. 43/1898. — 22. Ibidem št. 83/1898. — 23. Ibidem št. 139/1898. — 24. Novice, list 34/1897, str. 421. — 25. Slov. n. št. 79/1898. — 26. Ibidem, št. 129 in 157/1898. — 27. Ibidem, št. 164/1898 in spisi konvoluta XV/11, št. 20234/1895 M. A. Lj. — 28. Kompas, II Band 1912. — 29. Ivan Hribar: Moji spomini, str. 319—320. — 30. Beležke pisca.

ZALOŽNIŠTVO, PERIODIČNI TISK IN KNJIGOTRŠTVO

V MESTU IN OKRAJU LJUBLJANA V LETU 1961

BOGOMIL GERLANC

UVOD

Razgled po zgodovini založniške dejavnosti, kakor se je razvijala po iznajdbi tiskarstva (okoli 1445), nam pokaže, da ta gospodarska dejavnost, ki je v prvi vrsti kulturnega pomena, ni bila nujno vezana na že obstoječe ali v določenem času veljavno središče etične in kulturne skupnosti. Poleg objektivnih pogojev za ustanovitev založništva, — to je tiskarne, zakaj v tistem času in še dolgo potem je bil založnik istočasno tiskar in prodajavec-knjigar, — ki so izhajali iz že obstoječih gospodarskih državnopravnih ali kulturnih središč (npr. Benetke, Augsburg, Padova itd.), so vplivali na to tudi subjektivni pogoji. To velja npr. za ustanovitev prvih dveh tiskarn na ozemlju Jugoslavije in sicer v Senju in na Obodu pri Cetinju, obe v istem letu (1794).

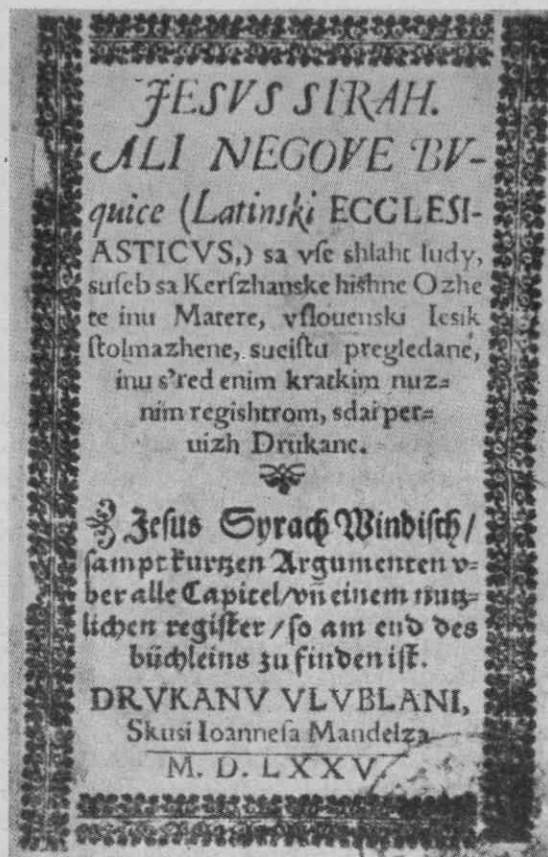
Naj v tej zvezi omenimo dva naša prva tiskarja in založnika iz dobe prvotiskov (inkunabul): Matevž Cerdonis iz Slovenjega Gradca je v letih 1482—1487 natisnil v Padovi okoli 60 sicer samih drobnih tiskov; Jernej Pelušič iz Kopra pa je deloval ob koncu XV. stoletja v Benetkah.¹

Naš prvi založnik v pravem pomenu besede pa je bil Primož Trubar. Svojih knjig in večino del svojih sodelavcev-protestantov ni mogel tiskati v domovini, a v tiskarni, ki je bila za namene tega gibanja ustanovljena v Ljubljani, ni bila natisnjena nobena Trubarjeva knjiga! Kako se je sicer razvijala založniško-tiskarska dejavnost v sami Ljub-

ljani, bomo prikazali v nadaljevanju, kolikor je za namen tega pregleda potrebno. V zvezi s prej navedenimi subjektivnimi pogoji založništva pa naj pokažemo še na dva individualna in kot taka zanimiva primera iz naše kulturne zgodovine.

V dobi poznih odmevov razsvetljenstva sta iz osebnih nagibov poskusila tiskati in zalagati knjige kmet-pesnik Andrej Šuster-Drabosnjak (1768—1825) s Koroške ob Vrbskem jezeru (Drabosnje) in župnik Valentin Stanič (1774—1847) na Goriškem. Oba sta si omislila skromno lastno tiskarno in izdala po nekaj knjižic. To je ostalo brez vpliva za razvoj slovenskega založništva, ker sta bila zares izrazito osebnega pomena in po svoji vrednosti kaj malo pomembna. Pač pa sta bila kasnejša založniško-tiskarska podviga na Koroškem in Goriškem velikega pomena za naše založništvo, čeprav sta bila oba na skrajnem obodu naše etnične in teritorialne skupnosti.

V Celovcu je začela leta 1854 delovati Mohorjeva družba in ostala tam do nasilnega izгона (1919), v Gorici pa je ustanovil Andrej Gabršček (1864—1938) najprej lastno tiskarno in kasneje še založbo, ki je delovala do začetka vojske med Italijo in Avstro-Ogrsko (maja 1915). Prva je vplivala na zalaganje »ljudske« knjige, kar se je posebno ugodno pokazalo v dobi med obema vojnama (Cankarjeva in Vodnikova družba), medtem ko je Gabršček v prvih letih našega stoletja zelo obvladoval naš knjižni trg posebno s prevodno literaturo in s tem dajal pobudo za

Prvi ljubljanski in prvi tisk na slovenskem ozemlju sploh, ki ga je tiskal in izdal Janž Mandelc leta 1575 v Ljubljani

poživitev založniške dejavnosti v sami Ljubljani, ki je bila ta čas na tem področju pre malo aktivna.

Ljubljana pa je v bistvu v vsej dobi slovenskega tiskarstva in založništva obdržala vodstvo. Njegov začetek sega v dobo reformacije, ko je prišel v Ljubljano Janž Mandelc (?—1605) in tu ustanovil prvo tiskarno in založbo na slovenski zemlji. V času od poletja 1575 do spomladi 1582, ko ga je nadvojvoda Karel ukazal izgnati iz vseh avstrijskih dežel, je natisnil nad 10 slovenskih od skupno v Ljubljani izdanih 26 tiskov.

Po Mandelčevem izgonu smo bili Slovenci skoraj 100 let brez založbe in tiskarne, ko se je 1678 priselil iz Salzburga v Ljubljano tiskar Janez Krstnik Mayr. Mayrjevo podjetje je prehajalo na naslednike (Reichard-Heptner-Gassler-Retzer) in s poroko s Frančiško Retzerjevo (25. V. 1829) na Jožefa Blaznika. Mayrjevi nasledniki so dolgo branili svojo monopolno pravico za tiskarsko obrt v Ljubljani, sklicujoč se na obljubo Marije Terezije, da se bo tu ustanovila nova tiskarna le v primeru skrajne potrebe in tako sta začeli

delovati v mestu druga in nato še tretja tiskarna-založnica šele v letu 1782. Z Mayrjevim podjetjem je postala Ljubljana kot glavno mesto Kranjske zopet sedež prve in za dolgo dobo edine tiskarne in založbe na slovenskem ozemlju. Novi časi so dvigali potrebo po tiskani besedi in tako so začele izhajati slovenske knjige tudi izven Ljubljane, pri čemer so se uveljavljala narečja, kar je močno ogrozilo pridobitev jezikovne skupnosti, ki so jo ustvarili naši protestantski pisatelji. Težnje po izdajanju knjig v štajerskem, koroškem in drugih naših »jezikih« sta v glavnem onemogočila Japelj in Kumerdej z izdajo novega prevoda Biblije.

Vse to je vplivalo na to, da so silili v Ljubljano razni tiskarji, ki so z izdajanjem slovenskih knjig podprli osrednji položaj Ljubljane v našem založništvu. Tako je postala Ljubljana središče našega založništva in obdržala vodstvo v tej kakor tudi v tiskarski dejavnosti do današnjega dne.

Leta 1784, t. j. dvesto let po izidu Dalmatinove Biblije v Wittenbergu, je izšel v Ljubljani pri Egerju prvi del »Svetega pisma« v prevodu Jurija Japlja in Blaža Kumerdeja. Ta knjiga je imela velik vpliv na izoblikovanje našega knjižnega jezika

Naslednji pregled založniške dejavnosti je nastal iz prereza enoletnih družbenih dejavnosti za okraj Ljubljana za 1961. leto. Za to objavo smo pregled dopolnili in občutno razširili na vsa tri področja založništva: knjige, periodični tisk in knjigotrštvo, ki je v tem okraju skoraj v celoti vezano na založniška podjetja. Tako bomo spoznali obseg, ki ga ima založniška dejavnost v ljubljanskem okraju in še posebej v Ljubljani ter vlogo in delež mesta Ljubljane v okviru celotnega slovenskega založništva.

A. KNJIGE

V letu 1961 je delovalo v LR Sloveniji nad 40 založb, ki jih delimo glede na stopnjo in obliko dejavnosti v naslednje skupine:

Založniška gospodarska podjetja	6
Casopisno-založniška podjetja	3
Knjižne družbe	3
Založbe znanstvenih in kulturnih ustanov	9
Založbe družbenih organizacij	10
Založbe strokovnih organizacij	7
Druge založbe	6

Število založb je vsaj v prvih štirih skupinah že skoraj ustaljeno, pri čemer velja pripomniti, da smo šteli med časopisno-založniška podjetja samo tiste ČZP, ki so v tem letu izdajali tudi knjige (»Pomurski tisk« v Murski Soboti, v Ljubljani pa »Gospodarski vestnik« in »Uradni list LRS«). Med drugimi založbami so upoštevane v glavnem le tiste, ki jih srečujemo že nekaj let kot redne izdajatelje, npr. razni krajevni zborniki (Celjski, Kamniški, Loški), razprave itd.

Posebej pa moramo omeniti, da upošteva ta pregled tako po seznamu založb kot številu izdanih del tiste knjige in take izdaje, ki so namenjene širšemu krogu bralcev kot branje, torej brez tiskov, ki služijo propagandi ali za priročne namene (npr.: ceniki, imeniki itd.), čeprav jih bibliografija zabeleži in izkazuje v svojih pregledih. S tega vidika je treba presojati delež naših založb v celoti in posebej delež založb s sedežem v Ljubljani.

Založništvo kot svojevrstna podjetniško-komercialna dejavnost kaže stalno dviganje in zaznamuje prav po osvoboditvi tako po številu izdanih del in nakladah, a še prav posebej po založniških programih in njihovi izpolnitvi stalno dviganje naše knjižne proizvodnje. Statistični in bibliografski pregledi za nekaj let nazaj nam to tudi v celoti potrjujejo.

Leto	Število del	Povprečna naklada
1950	509	5680
1955	626	5150
1959	711	4960
1960	739	4112

Povprečno število na enega prebivavca v Sloveniji sta 2 knjigi (povpreček za Jugoslavijo je 1,3 knjige). Zaradi uvažanja ekonomskih cen tudi v založništvu so začele naklade po letu 1951 rahlo padati. V zadnjem času pa izdajajo založbe tako imenovane množične zbirke, ki zaradi cenenosti dvigajo naklade.

Pri številu izdaj so v gornjem pregledu zajeti vsi knjižni tiski, pri čemer velja upoštevati, da obsega povpreček del, ki so namenjena širokemu krogu bralcev, okoli dve tretjini. Toda prav ti $\frac{2}{3}$ del predstavljata v bistvu osnovno podobo naše knjižne produkcije in merilo naporov in uspehov pri ustvarjanju našega knjižnega bogastva.

V Ljubljani imajo svoj sedež tri osrednja slovenska založniška podjetja: Cankarjeva založba, Drž. založba Slovenije in Mladinska knjiga, po eno je še v Mariboru in Kopru. Tu delujeta tudi dve naši knjižni družini: Prešernova družba in Zadruga kmečka knjiga kakor tudi Slovenska Matica, ki se bliža 100-letnici svojega bogatega dela na področju slovenskega založništva z leposlovno in znanstveno knjigo. Pri izdajanju znanstvenih del ima založniški oddelek Slovenske akademije znanosti in umetnosti glavno mesto. V Ljubljani izhaja tudi velika večina drugih znanstvenih, strokovnih (tehničnih, pravnih, gospodinskih idr.) del, skoraj vseskelečne knjige (učbeniki in priročniki) itd., kar potrjuje dejstvo, da je Ljubljana vsekar še vedno nesporno središče slovenskega založništva.

V naslednjem podajamo pregled o izdajah glavnih ljubljanskih založb glede na program in njegovo ostvaritev za leto 1961.

1. *Leposlovna, znanstvena in poljudno-znanstvena dela*

Založba	Število del		Skupna naklada (izvodov)
	po programu	po ostvaritvi	
Cankarjeva založba	72	60	185.000
Drž. založba Slovenije	93	73	264.000
Mladinska knjiga	172	152	720.000
Založba ZB »Borec«	22	21	66.000
Slovenska Matica	5	4	16.500
Slovenska akademija znanosti in umetnosti	4	4	5.200
Odnos			368 314 1.254.700

Založba	Število del		Skupna naklada (izvodov)
	po programu	po ostvaritvi	
Prenos	368	514	1.254.700
Prešernova družba	17	17	501.000
Zadružna kmečka knjižna zbirka	5	5	80.000
Zavod za napredek gospodinjstva	9	8	45.000
Življenje in tehnika	11	9	31.500
Uradni list LRS	12	9	19.000
Skupaj	422	362	1.931.200

2. Učbeniki in priročniki za vse vrste šol

Šolske knjige in učbenike sta izdajali založbi DZS in MK, kjer je izšlo v letu 1961:

Založba	Število del		Skupna naklada (izvodov)
	po programu	po ostvaritvi	
Drž. založba Slovenije	77	71	669.000
Mladinska knjiga	9	9	330.000
Skupaj	86	80	999.000

3. Glasbene izdaje

Glasbene izdaje (muzikalije) izdaja v glavnem le Drž. založba Slovenije; tri so izšle tudi pri SAZU. Za te izdaje je značilno, da izhajajo v nizkih nakladah; izšlo je 30 del v skupni nakladi 55.900 izvodov.

Vseh knjižnih izdaj (brez muzikalij) navedenih založb v Ljubljani v letu 1961 je bilo:

a) leposlovje, znanost itd.	362 del v 1.931.200 izvodih
b) učbeniki	80 del v 999.000 izvodih
Skupaj	442 del v 2.930.200 izvodih

Če bi k številu del in skupni nakladi knjig navedenih založb prišteli še druge izdaje, ki jih beleži bibliografija, bi od sedanjega povprečnega letnega dosežka slovenskega tiska (700 izdaj letno in 3,5 milijona izvodov) pripadlo na Ljubljano okoli 600 del in 3 milijone izvodov, kar predstavlja nad 80 % vse naše knjižne proizvodnje.

Mimo navedenih in drugih neimenovanih manjših založb v Ljubljani moramo imenovati še edino založbo v okraju, ki redno izdaja svojo publikacijo; to je založba »Kamniški zbornik«, ki je od 1955—1961 izdala že 7 zbornikov-knjig.

Slovenska knjižna produkcija je tudi v letu 1961 dosegla na Mednarodnem knjižnem

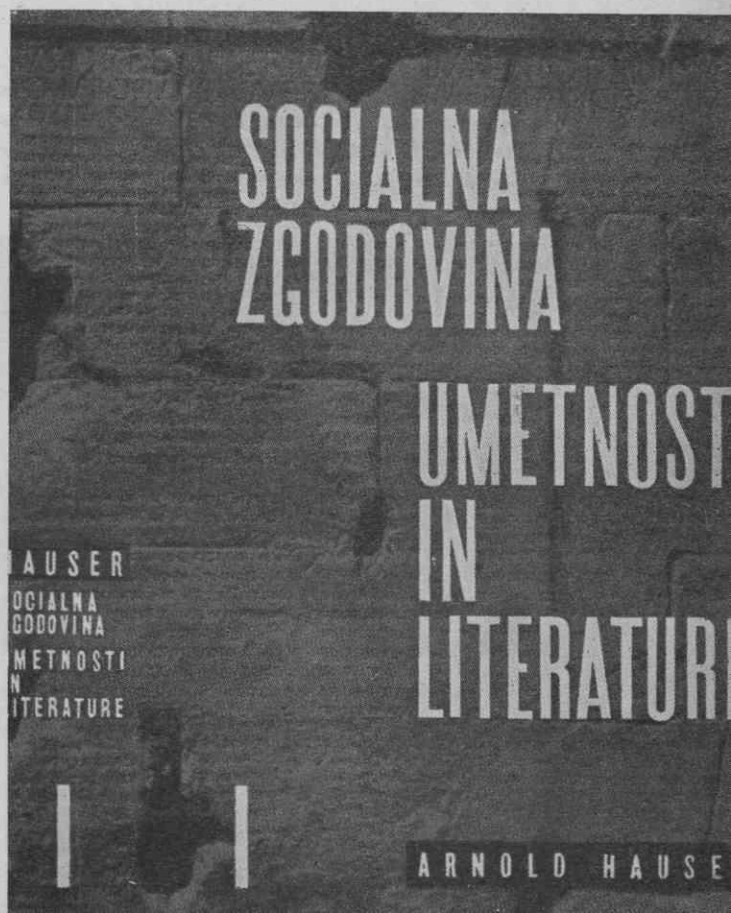
sejmu v Beogradu (3.—8. XI.) priznanje za opremo svojih izdaj: za knjigo Ar. Hauserja »Socialna zgodovina umetnosti in literature« I. del, je bila podeljena Cankarjevi založbi 2. nagrada, pohvaljene pa so bile tudi izdaje Drž. založbe Slovenije in Mladinske knjige.

B. PERIODICNI TISK

Za to vejo založništva pregled ne bo tako jasen, kot je za knjige, ker podajamo le nimo podobo založniškega deleža Ljubljane in okraja v letu 1961.

Pregleda o periodičnem tisku v Sloveniji za leto 1960 (in tudi za 1958—1959) še ni, zato si moramo pomagati s primerjavo za leto 1957 (po »Slovenski bibliografiji«). V slovenskem jeziku (vštete so tudi vse zamejske izdaje: Trst, Gorica, Celovec in Amerika) je izšlo nad 300 periodik. Med njimi je tudi veliko število »muh enodnevnice« kakor tudi izdaj, ki imajo značaj knjige (zborniki), dalje raznih biltenov (tudi ciklostiranih) in podobnih izdaj. Če odštejemo od skupnega števila vse te in podobne izdaje, tedaj ostane komaj polovica redne periodike. Od tega odpade na Ljubljano in kraje v tem okraju (Trbovlje, Kamnik, Kočevje) čez 100 izdaj in sicer:

- 50 mesečnikov
- 6 štirinajstdnevnikov
- 11 tednikov

3 dnevnik (Ljudska pravica, Slovenski poročevalec, Ljubljanski dnevnik)

32 razno.

Sklepati moramo, da je bilo stanje tudi 1961 približno tako, če ne celo popolnoma enako, le pri dnevnikih je potrebna korektura: 2 dnevnika (brez Ljudske pravice).

Ta številčni prikaz deleža Ljubljane v periodičnem tisku bi s poimenskim pregledom pokazal tudi vrednost tega tiska glede na problematiko, ki jo obdeluje. Navedli bomo le nekaj najpomembnejših periodik mimo najbolj poznanega časniškega tiska po stanju ob koncu 1961.

Med tedniki je naš edini ilustrirani list Tovariš ter dva lista, ki sta namenjena mladini: Pionirski list s 75.000 izvodi in Mladina s 25.000 izvodi. Za politično in kulturno problematiko sta pomembna 14-dnevnik Naši razgledi in Vprašanja naših dni. Poleg osrednje literarne revije Naša sodobnost izhaja še vrsta mesečnikov, tako: Naša žena (nad 70.000 izv.), Proteus, Življenje in tehnika, Priroda, človek in zdravje ter mladinska lista Ciciban (60.000 izv.) in Pionir (10.000 izv.) Mlada pota idr.

Med revijalnim tiskom je posebno važno znanstveno in strokovno časopisje. Leta 1960 je bilo 66 takih periodik, ki so bolj ali manj redno izhajale. Od tega je izhajalo v Ljubljani vsaj 90 % teh listov.⁵

C. KNJIGOTRSTVO

Ljubljana je tudi središče slovenskega knjigotrštva. Vse knjigarne v mestu in v glavnem tudi izven mesta (v okraju) upravljajo osrednje založbe s sedežem v Ljubljani.

Knjigarna založbe Mladinska knjiga, ki je prva samoizbirna knjigarna v Jugoslaviji in najsodobnejša trgovina te vrste v državi. Načrte sta izdelala inž. arh. Milan Mihelič in inž. arh. Oton Jugovec. (Foto Marjan Zaplatil)

Prvi sejem knjig v Ljubljani v Križankah

Število knjigarn, t. j. čistih ali takih, ki imajo za prodajo knjig svoje osebje in ločen prostor, je v Ljubljani:

za slovensko in deloma jugoslovansko literaturo .	12
za inozemsko literaturo	3
knjigarne z antikvariatom	3

V mestu in neposredni okolici je 6 mešanih knjigarn (knjige in papir). Izven Ljubljane so knjigarne v Domžalah, Kamniku, Litiji, Kočevju, Trbovljah in Zagorju. V rudarskem bazenu so doslej posvečali knjigarnam in prodaji knjig premajhno pozornost.

Založniška podjetja s sedežem v Ljubljani (Cankarjeva in Državna založba Slovenije ter Mladinska knjiga) imajo izven svojega sedeža poleg navedenih knjigarn v mestu Ljubljani še 22 večjih in manjših knjigarn v raznih krajih Slovenije, ki ima vsega skupaj 82 knjigarn.

Knjigarne v mestu so lepo urejene in nekatere med njimi imajo vele mestni značaj.

Ob koncu leta je bila odprta tudi prva samostojna knjigarna za domačo, ostalo jugoslovansko in tujo literaturo.

Založbam je veliko do tega, da bi dosegle knjigarne prav v prodaji knjige vedno večji promet. Pri tem je odločilnega pomena vprašanje knjigotrskega kadra. Za to nalogo skrbi tudi strokovni odbor za založništvo in knjigotrstvo pri Trgovinski zbornici za LRS. To šolsko leto že obstaja pri Šolskem centru za pouk trgovinskega kadra v Ljubljani poseben oddelek za knjigotrstvo z 20 gojenci iz Ljubljane. Pri Delavski univerzi »Boris Kidrič« bo začel z novim letom prvi redni trimesečni tečaj za izpopolnjevanje osebja založb, ki mora skrbeti za razširjanje njihovih kakor tudi vseh drugih knjig (knjigariji, poverjeniki, akviziterji itd.).

Da bi založbe opozorile na zaloge svojih in sploh vseh za nakup še razpoložljivih slo-

venskih knjig, so ob koncu leta izdale poseben »Katalog«, v katerem je zabeleženih nad 2500 knjig, ki so v skladiščih slovenskih založb in bi morale najti čimprej pot v roke bravcev, katerim so namenjene.

Za propagando knjige so priredile založbe v Ljubljani knjižni sejem leta 1960 in 1961. S tem bodo založbe nadaljevale tudi v bodoče. Knjigarne pa prirejajo ob istem času razprodajalne sejme (Teden knjige). V tem času so prodajne cene knjig znižane do polovice.

OPOMBE

1. A. Gspan-J. Badalič: Inkunabule v Sloveniji, Ljubljana 1957. — 2. J. Logar: 130 let Blasnikove tiskarne, Ljubljana 1959. — 3. Podatki založb. — 4. Slovenska bibliografija za dobo od 1945 do 1957, Ljubljana. — 5. Stanje znanstvenega, poljudnoznanstvenega in strokovnega časopisja v LRS v letu 1960.

ŠOLSKE KRONIKE

IVAN SIMONIČ

V bivši Avstro-Ogrski je pretekla zelo dolga doba do državnega razpisa, da morajo voditi šole med uradnimi knjigami tudi šolsko kroniko. Dokler je bilo šolstvo v rokah cerkve, ni bilo zakonito in natančno predpisane šolske administracije ter se tudi ni zahtevalo kako kronološko beleženje podatkov o šolskem življenju in delu. Tudi ko je postalo šolstvo pod vplivom prosvetljenih idej državna zadeva, terezijanski obči šolski red z dne 6. decembra 1774 ni zahteval med uradnimi knjigami in formularji šolske kronike. O njej ni še nič govora v »Politični ustavi nemških šol« iz leta 1805 niti v njenih poznejših izpopolnjenih izdajah. Celo avstrijski državni ljudskošolski zakon z dne 14. maja 1869 je izrecno še nikjer ne omenja. Šele v ukazu z dne 20. avgusta 1870 za izvršitev ljudskošolskega zakona jo predpisuje v 33. členu kot uradno knjigo minister za uk in bogočastje.¹ Ukaz je stopil v veljavo s šolskim letom 1870/71. Nadaljnje delo glede navodil za izpolnitev ministrskega ukaza je spadalo v kompetenco posameznih deželnih šolskih svetov. Ti so z navedenim šolskim letom sicer izdali vsak s svojo okrožnico navodila in tudi formularje za vodenje šolske administracije, vendar pa glede kronike niso določili ničesar. Na mnogih šolah so se podjetnejši in razboritejši učitelji znašli brez potrebnega navodila za kroniko ter so se

lotili njenega pisanja po svoji iznajdljivosti. Delo na tem področju je našlo pot že v prvi letnik »Laibacher Schulzeitung« leta 1873 s člankom »Über Schulchroniken.«² Anonimni avtor sicer tu ne podaja jasne slike, kako naj bo snov v kroniki razporejena in kaj vse sodi vanjo, vendar piše, da se naj beležijo brez stroge notranje povezave takšni zgodovinski dogodki, ki so vplivali na nastanek, razvoj in napredek ali pa tudi na propadanje šole. V določenih presledkih se morajo pokazati tudi statistični podatki o stanju zavoda in njegova zgodovina mora biti razvidna za vsako leto posebej. Končno poudarja, da se šolske kronike ne smejo pisati po vzorcu letnih poročil kranjskih šol, ker so ta v podatkih preskopa in preveč šablonska. Medtem ko se nekateri deželni šolski sveti sploh niso zavzeli za večjo enotnost v pisanju šolskih kronik, je bil za velik del Slovenije dalj časa zelo pomemben načrt za kroniko, ki ga je izdal štajerski deželni šolski svet 6. junija 1878.³ Načrt, ki so ga poslej vsebovali za svojo notranjo naslovno stranjo knjižni kroniški formularji graškega knjigarnarja in založnika Ulricha Moserja, ima dva dela, in sicer I. del navodilo za pisanje kronike za čas od ustanovitve šole do leta 1868/69, II. del pa navodilo za prikaz delovanja šole od navedenega datuma dalje. Načrt je z navodilom zelo natančen in na koncu poudarja, da